

Forfatter: Brorson, Hans Adolph

Titel: Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

Citation: Brorson, Hans Adolph: "Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956", i Brorson, Hans Adolph: *Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956*, 1951-56, s. 361. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-brorson03grval-shoot-idm140139960646880.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

Kap. 1.

Hvem han er, spørges der; hvem roser kirken sig af at have som sit banner? Moses kalder ham Jehova. Det er bekendt, at dette navn, ligesom det ikke kan tillægges nogen skabning, således er særegent for Gud alene og fælles for alle de tre personer. Men ligesom Gud ved dette navn adskiller sig fra alle andre guder: »Jeg er Jehova og ingen ydermere; foruden mig er der ingen Gud«, Es. 46, 9; 42, 8, således adskiller Moses ved bekendelsen af dette navn Guds folk fra alle andre folkeslag, nemlig fra afgudsdyrkerne: »Hør, Israel, Jehova vor Gud, Jehova er een«, 5. Mos. 6, 4. Thi fordi han har navnet af væren, 2. Mos. 3, 14, og det er det samme som hos Johannes: »Han, som er, som var, og som kommer«. Åb. 1, 4, ??? 1) eller ??? ,2) den, som er af sig selv, det alfuldkomne væsen, som ikke kan undlade at være, hvis lige intet andet er eller kan være, hvem alle andre væsener alene skylder deres oprindelse og opholdelse, - derfor gør han ved dette navn fuldstændig til intet ikke blot alle opdigtede guder, så at han derefter så at sige gør

* *
-- 362

guldkalven til støv og aske, men også alle andre væsener på religionens og troens område. Så vil han da, at hverken til folket, som havde kæmpet med jern, eller til Josva, der også havde kæmpet med tro, eller til ham selv, der havde kæmpet med vedholdende bønner, men til Jehova alene skal al ros for så stor en sejr ydes og ganske indvies, som om han ville sige: »Hvad er mennesker, selv de største, hvad er selv vi alle, hvad er selv hele verden andet end jord og røg, støv og aske? Giv Jehova, I børn af de stærke, bring Jehova ære og styrke«, Sl. 29, 1. Hvis han er med os, hvem er da imod os? Du har visselig set, Israel, de to største modstandere af denne sandhed, Ægypten og Amalek, som med mund og sværd har disputeret om denne vor bekendelse, men se! hvad de levende fornægtede, beviste de ved deres død.

Derfor fælder nu til dags den mængde af ateister og naturalister, der forkaster enten Guds tilværelse eller hans forsyn, dom over sig selv lige så vel som mængden af navnkristne, der ganske vist bekender begge dele med munden, men som de ulykkeligste af alle og højst afskyelige fornægter dem i livet, Jer. 2, 12. 13.

Men at der på dette sted med Jehova særlig menes Guds søn, fremgår af, at Moses som sit banner nævner ham, der efter Israels befrielse fra Ægypten gik foran det i sky- og ildstøtten, førte det frelst gennem det røde hav, bespiste det med manna fra himlen og udfriede det af Amaleks hænder ved dettes undergang. At det var ham, som var Israels herlige fører, fremgår af, at han kaldes engel og Jehova, 2. Mos. 14, 19. 24; dette navn, der indbefatter Messias' højeste værdighed såvel i person som i embede, har ikke nogensinde kunnet anvendes om nogen enten i himlen eller på jorden uden Guds enbårne søn.

Derfor bør man især lægge mærke til Moses' iver for at forsvare Messias' guddommelighed; thi at ondsindede indvendinger, som blev gjort mod denne ypperste artikel i den messianske religion, hørte til den Kristi forsmædelse, hvorom Paulus taler i Hebr. 11, 26, indrømmer man let. Mizraims stolte efterkommere¹⁾ foragtede Messias' person, da den jo skulle udgå af et folk i trældom og fangenskab, og der var ikke noget, hvori de

*
- 363

vanskeligere fandt sig, end at hans rige, tomt for alle verdens vellyster, skulle foretrækkes for alle deres rige fædrelands skatte, og det af en fyrste ikke blot over hele folket, men også over de vise, en, som de derfor på deres side anså for den mest tåbelige og uvirksomme af dødelige. Sikkert levnedes den Kristi forsmædelse, som Moses ved hans nåde udholdt, ikke Kristus blot nogen, end sige guddommelig ære, men den største forhånelse, som Faraos og de ham ikke meget ulige tjenere og undergivne udslyngede med giftig tunge mod hans trofaste tjener. Og vi tvivler ikke om, at Amalek har været af samme stof; efter Faraos ødelæggelse stræbte han, som Josefus bevidner i Arkæologiens 3. bog¹⁾, at forene alle folkeslagene med sig for at fremskynde Israels undergang. Vers 16 [i 2. Mos. 17] forklarer nogle således om Gud: »Eftersom en hånd er over Guds trone (idet han sværger), skal Jehovas krig være mod Amalek fra slægt til slægt«. Andre [forstår det] om Amalek: »Eftersom (hans) hånd er over (eller mod) Guds trone, skal der være krig...« Begge forståelser viser, at dette folk har været Gud i højeste grad fjendsk og afskyeligt, af David kaldt Guds fjende i særlig forstand, 1. Sam. 30, 26. Og visselig, når vi sammenstiller alt dette med Josefus' ord og Guds befalinger om fuldstændig at udrydde Amalek, v. 14; 5. Mos. 25, 17-19; 1. Sam. 15, 2, er det sandsynligt, at amalekitterne ved ganske at ødelægge israelitterne har villet tilintetgøre spådommen om Messias og gøre den aldeles frugtesløs, og at Amalek og Faraos har været to gammeltestamentlige udgaver af Herodes den store og forløbere for Antikrist*). Men hvad under, at de folkeslag, som frem for alle andre var hengivet til afgudsdyrkelse, har næret foragt for Messias' ære, når selve de samme israelitter, som han ved forbavsende mirakler havde ført ud af Ægypten, gjorde det samme? Når de nemlig i 4. Mos. 21, 5 siges at have talt mod Gud og Moses, kalder Paulus det, at de har fristet Kristus²⁾, 1. Kor. 10, 9, nemlig med disse ord: »Hvorfor har du fået os til at drage op fra Ægypten? Vi har ikke brød, heller ikke vand«, som om de ville sige: »O de

*

* * 364

lykkelige ægyptere, som idet de dyrker deres guder, glæder sig over al overflod af lykke; men ve os fra den dag, da vi hørte Messias' rige så højt prist; det er rigtignok lykkeligt; hans følgesvende, der flakker ynkeligt om i ørkenen, må omsider omkomme af sult og tørst.« Men det samme, som hændte Israel, ser vi desværre er hændt mange, som efter for længst at være kommet ud af det romerske Ægypten¹) er faldet i en langt farligere fristelsens ørken. Og som skribenterne allerede længe har bemærket: jo mere dannede folkene har været, des større afgudsdyrkere. Grækenland, sædet for literær dannelse, havde titusinder af guder*), og Ægypten hædrede med guddommelig ære først fader Chamus, kaldet Jupiter Hammon, dernæst tyre og hunde, orme og løg, og det overgik dog alle andre folkeslag i ry for visdom. På samme måde ser man deres ulykkelige åndsfrænder misbruge overlegenhed i dannelse til at formørke retfærdighedens sol.

Men hvad under, når den menneskelige fornuft, blind i de åndelige ting, efter at åbenbaringen er forkastet eller fordunklet, danner et teologisk system ud af sit eget og for at skaffe det autoritet ynkeligt fordrejer og sønderriver så mange udsagn af den hellige skrift. Men lad dem tjene til eksempel for andre på, hvor vidt de bedste og, som de plejer at kaldes, guddommelige begavelser kan gå i afsind, efter at nemlig den eneste lampe for de sjæle, der skal frelser, er slukket eller sat til side, Sl. 119, 105; thi at fratage, så vidt det står til dem, vor ophøjede frelser den evige majestæts krone anser de for så meget mere ærefuldt for dem, jo sikrere det står fast, at ingen før dem har forsøgt det med den frækhed og fremgang. Men skriftens klarhed ikke blot åbenbarer og dømmer deres vildfarelse, men forøger den også i højeste grad; thi ligesom den tydeligt lærer alt, hvad der er nødvendigt at vide til frelse, således fremstiller den Kristi guddom med så fyldige og indlysende ord og vendinger, at de overgår selve himlens stjerner i klarhed. Thi hvordan skulle skriften kunne være en sikker og ufejlbar trosregel, dersom den, når den så mange gange kalder vor frelser Jehova, som vi har

*

* 365

hørt, »Gud over alting, velsignet i evighed«. Rom. 9, 5, »den, som kender alt«. Joh. 21, 17, »formår alt, alfa og omega, den almægtige«, Åb. 1, 8, - dersom [disse udsagn] ikke var, hvad de er, nemlig de klareste og mest strålende vidnesbyrd om guddommelig majestæt? Eller hvilken grund kan der opfindes til at tvivle om en så åbenbar sandhed uden, hvad der hentes fra en forvirret og selvmodsigende fornuft. Thi at tro, at skriften er Guds ord, og dog nægte Kristus, hvad skriften så ofte tillægger ham, er at drage slutninger mod al sund fornuft; og der står ikke, end ikke i skriften, noget middel tilbage til at forsvare sandheden, hvis hårdnakket frækhed i argumentationen skal tilskrive sig navn af den højeste visdom ikke blot imod skriftens, men også mod fornuftens lys.

Thi at ikke blot guddommelige navne og egenskaber, men også guddommelige gerninger af skriften bliver tillagt den milde frelser med den samme, det vil sige den højeste klarhed og sikkerhed, er vel bekendt. Da Johannes, som ifølge Eusebius' og andres vidnesbyrd skrev sit evangelium imod Ebion og Cerinthus, ønskede at lære Kristi Guddom med de klareste ord, hvorledes kunne det så ske enten mere indlysende eller mere åbenbart, end når han ikke blot med apostolisk, det vil sige guddommelig myndighed viser, men også ved den mest eftertrykkelige udtryksmåde indprenter sjælene: at Logos, som fra begyndelsen var hos Gud dvs. en særskilt person over for Faderen, selv er Gud, og det ikke blot af navn, men sammen med Faderen almægtig skaber af himmel og jord, at alt er gjort ved ham, og at uden ham er intet gjort af det, som er gjort, Joh. 1, 3? Her må man lægge mærke til, at apostlens påstand, der er såvel positiv som negativ dvs. så kraftig som muligt, udelukker alle undtagelser og tvivlsmaal, så at der ikke er efterladt kætterne blot den mindste revne til at smutte ud af, hvad man også lægger mærke til på det højst eftertrykkelige parallelsted Kol. 1, 16. Men dersom partiklen (ved) endnu vækker anstød hos dem¹), lad dem så i hele skriften vise et eksempel på, at der ved een eller alle engle eller ærkeengle er gjort den mindste jordklump eller

*

vanddråbe, da Paulus tværtimod der, hvor han åbenbart behandler den uendelige forskel mellem vor frelser og skabningerne, siger: »Din trone (Guds søn) er, o Gud, i evighed og evighed«, Sl. 45, 7; »du, Jehova, bliver i evighed og din ihukommelse i slægt efter slægt«, Sl. 102, 13; Hebr. 1, 8, og at de ord skildrer den højeste guddommelige magt, skal ingen nægte uden den, der vil nægte al sandhed. Ja, tilmed har Guds søn selv på jorden bevidnet det samme, ikke blot med ord, men også med gerninger, som i sandhed var guddommelige: »Dersom jeg ikke gør min Faders gerninger, så tro mig ikke; men dersom jeg gør dem, så, selv om I ikke tror mig, tro gerningerne, for at I må kende og tro, at Faderen er i mig og jeg i Faderen«, Joh. 10, 37.

At have påpeget dette med få ord mener jeg er tilstrækkeligt, om ikke til at overbevise de vildfarne, så dog til at advare de ukyndige, nemlig om, med hvor stor iver man nu til dags især bør vogte sig for denne labyrint.

At artiklen om Kristi guddom gennem alle århundreder har haft mange modstandere, undrer os ikke. Guddomsmagten hos ham, der knuste slangens hoved, har altid været torne i Satans øjne. Og at ingen anden skulle være Messias end han, som kunne forvandle stene til brød, har han selv bekendt¹⁾; men for at han i dette verdens sidste tidsrum kunne hindre des flere fra troen på Jesus Kristus og den fulde forvisning om ham (thi for dem, der nedsætter midlerens person, forringes nødvendigvis hans embede), derfor har han opægget ikke blot det til undergang værdige menneskes, men også kødets og verdens fornuft til at formørke Kristi herlighed.

Vor Moses selv, som var oplært i al ægypternes visdom, Ap. G. 7, 22, lærer ved sit eksempel tilstrækkeligt og mere end nok, at alle kunster og videnskaber, der skal tjene til skaberens pris og menneskers gavn, ingen andre fjender har end de uvidende. Indrømmet! Men når guds frygten, som er visdoms begyndelse og al erkendelses sjæl, mangler og er foragtet, så forvilder den menneskelige fornuft sig visselig des længere bort fra sit mål, jo mere den praler af at have gjort fremskridt i videnskaberne. Men

dersom den blind bryder ind i

*

– 367

teologiens hellighed, så er det sikkert, at det højeste blandes med det laveste og det hellige med det profane; thi at der af denne sæd gror så meget af kætteriets og naturalismens ukrudt, hvorpå vor tid er såre frugtbar, og som stort set eller fuldstændigt fornægter den milde frelsers herlighed, derom vidner den sørgeligste erfaring. Dog med des større nidkærhed sætter kloge lærere i den højhellige teologi sig mandigt imod dette onde, som stormer mod selve troens grundvold og åbner alle vinduer og døre for Antikrist; og hverken arbejdets møje eller mængdens uvilje skræmmer dem, så ofte de betragter kirkens dejlige banner. Det var ganske vist en vanskelig sag for Moses at føre folket gennem ørkenen, ikke anderledes end en hjord gennem de grummeste vilddyrskjulesteder; enhver forandring af stedet var begyndelsen til en ny fare. Alt truede med undergang på den vanskelige vej, der knap var fremkommelig for geder og hjorte. Moses kendte folkets sind, som var uvilligt over for begge kår¹⁾. Lige så mange besværligheder det døjede, lige så mange ængstelser døjede Moses, altid bange for, at det skulle synde, eller (når der skete synd) for, at det skulle gå under. Han så alle folkeslagene i våben mod sig; de kaldte ham en røverhøvding. Men alt dette var avner, som skulle spredes ved et eneste lille ord: »Hør Israel! Jehova, vor Gud, Jehova er een; vor ene Jehova er nok for os«. Dette fik Amalek at erfare, som angreb Guds folk, de fremmede vandringsmænd, og styrtede rasende i straffens sværd.

Glædeligt og al efterligning værd er derfor denne anførers forbillede; efter at han 40 år før²⁾ var bleven vænnet til hyrdernes afkroge, så man ham nu som en triumfator i den sværeste opgave af alle. Stærke sjæle er altid ydmyge, idet de er sig deres egen svaghed vel bevidst. Hvem ville søge livsopgavernes stejle tinder ifølge sin egen dvs. blinde tilskyndelse? Hvem ville, når han var ved sund sans, eftertragte farer uden med Gud som fører og beskytter? Det er et kendetegn på den store sjæl, ikke at tragte efter store hverv, men mandigt at varetage dem, der rækkes en.

* *
– – 368